

יגאל תומרקין

”גראפיקה של יגאל תומרקין” / הארץ / 26.11.65 / תע' יחיד / גלריה ”מסדה” / תל-אביב

עולם הגראפיקה, שתופס מקום כה נכבד בתחום האמנות (ידועים תדפיסים של דירר, מברנדט, דומייה ורבי-אמנים אחרים), לא קיבל בארץ את ההערכה הראויה לו ולא הצליח לחדור די הצורך לתודעת הקהל. אחד הגורמים למחדל זה מקורו בחוסר תשומת הלב המספקת של הגלריות לגראפיקה. אמנם הוצגו מדי פעם תערוכות גראפיקה, אך עד עתה לא היתה אף גלריה אחת ששמה את מלוא הדגש על אמנות נכבדת ואינטימית זו. חוסר זה באה למלא גלריה ”מסדה”, שמלבד תערוכות רגילות של אמנים בודדים, הכינה אוסף נאה ובעל רמה אמנותית גבוהה של גראפיקה משל אמנים ישראלים זרים. האספן אנין-הטעם שוב לא ייאלץ לצפות לתערוכות נדירות למדי של רישומים או תדפיסים (או לנסוע לחו”ל כדי להשיג גראפיקה מעולה של אמנים ידועי שם) אלא יוכל למצוא כאן את מיטב הפירות של תחום זה.

תערוכת הפתיחה בגלריה היא מפרי מכחולו של יגאל תומרקין; נכללות בה יצירות בטכניקות מרובות - רישום, ליטוגרפיה, תדפיסי נחושת, גואשים וכו'. נוסף לאלמנטים של השימוש באותיות (כאלמנט צורני) ובמטחי מכחול - אלמנטים המוכרים היטב מצויריו של תומרקין, נוסף הפעם גם אלמנט ”חדש” - דימויים פיגורטיביים. אספקט פיגורטיבי זה משתלב היטב בסגנון ציורו הגראפי של תומרקין, ועם יוצא מהכלל אחד, אינו מוסיף שום רובר מיוחד לסגנון זה. היוצא מהכלל - הדגשת הצד הארוטי לא רק באותיות (”סקס”) אלא גם ברישום (באחד הגואשים רשום, בין השאר, אבר מין גדול) - הנראה יותר כניסיון ”להדהים את הבורגנים” מאשר צורך אמנותי אמיתי. כדאי אולי להזכיר לתומרקין שכיום כבר לא כל כך נבהלים ממין; ושאם אין הוא יכול לחדור אל תודעת הצופה באמצעים ציוריים יותר, לא יעזור לו גם אבר מין מצויר.

כמובן שגיוס המין לעזרת הציור אינו חשוב ביותר במקרה זה; חשובה הרבה יותר היא דרך עיצוב הרישומים. מבחינה זו, אפשר למצוא גם בתערוכה של הגראפיקה את תכונותיו הרגילות של תומרקין: מחד גיסא, וירטואוזיות טכנית מעולה, יכולת המצאה צורנית ועימוד אלגנטי של המבנה, ויכולת ביצוע ספונטאני; ומאידך גיסא, פוזה חיצונית מלודרמטית וניסיון להשיג את מירב האפקט והרושם המידי, גם אם זה על חשבון העומק, לטווח ארוך יותר.